

คลินิกเคลื่อนที่สหสาขาวิชาชีพ ศูนย์สมเด็จพระเทพรัตนฯ (H.R.H. Princess Sirindhorn mobile craniofacial clinic)

นนท์ โรจน์วชิรนนท์
ชุตินา จิรภิญโญ
ชุตินนทน์ ปัญญาคำ
เพชรรัตน์ ไฉยงค์
สุทธาทิพย์ คำเที่ยง
กฤษณ์ สอนเกตุ

บทนำ

จากประสบการณ์กว่า 30 ปี ของศูนย์สมเด็จพระเทพรัตนฯ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พบว่า ผู้ที่มีความผิดปกติบนใบหน้าและศีรษะ มีลักษณะเฉพาะหลายประการที่ไม่เหมาะกับระบบสาธารณสุขของประเทศที่เป็นอยู่ โดยผู้ป่วยมีภูมิลำเนาในต่างจังหวัดถึงร้อยละ 65.7 ส่วนใหญ่เป็นเด็ก มีอายุเฉลี่ย 10.9 ปี ต้องการทั้งบุคลากรผู้เชี่ยวชาญสหสาขาและเครื่องมือแพทย์ขั้นสูง มีระยะเวลาการดูแลรักษาเฉลี่ย 2.7 ปี ต่อราย (บางรายยาวนานนับสิบปี) ที่สำคัญครอบครัวผู้ป่วยส่วนใหญ่มีปัญหาทางเศรษฐกิจ โดยทางศูนย์สมเด็จพระเทพรัตนฯ ได้ให้ความช่วยเหลือค่าใช้จ่ายด้านการเดินทางรายละ 500-4,000 บาทต่อครั้ง เห็นได้ชัดเจนว่า ยังคงมีผู้ที่มีความผิดปกติบนใบหน้าและศีรษะอีกจำนวนมากที่ไม่สามารถเข้าถึงการตรวจรักษาที่มีคุณภาพได้ต่อเนื่องยาวนานอันเนื่องมาจากสภาพปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม

โครงการคลินิกเคลื่อนที่สหสาขาวิชาชีพ ศูนย์สมเด็จพระเทพรัตนฯ เป็นการทำงานแบบเชิงรุกเพื่อแก้ปัญหาการเข้าถึงสำหรับผู้ป่วยกลุ่มนี้โดยเฉพาะ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการหลัก 3 ประการ ได้แก่ “ค้นหา รักษา ติดตาม” กล่าวคือ “ค้นหา” ผู้ป่วยทั้งใหม่และเก่าโดยอาศัยความร่วมมือกับหน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุขและเหล่ากาชาดจังหวัดที่มีความใกล้ชิดกับชุมชน โดยใช้แบบฟอร์มออนไลน์ในการส่งข้อมูลมายังศูนย์สมเด็จพระเทพรัตนฯ “รักษา” สามารถดำเนินการได้ทั้งที่ผู้ป่วยไม่ต้องเดินทางมายังโรงพยาบาล

ครอบคลุมการรักษาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม โดยทีมผู้เชี่ยวชาญสหสาขาวิชาชีพของศูนย์สมเด็จพระเทพรัตนฯ ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารทางไกล (telemedicine) เพื่อวินิจฉัยและวางแผนการรักษา ส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ รวมถึงการรักษาก็เกิดขึ้นได้ทั้งที่โรงพยาบาลในภูมิภาคของผู้ป่วยและที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย มีความช่วยเหลือแบ่งเบาภาระด้านการเงิน สนับสนุนอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ทันสมัย รวมถึงค่าเดินทางและที่พัก ฯลฯ ขั้นตอนสุดท้ายที่ขาดไม่ได้คือ มีการ “ติดตาม” โดยพยาบาลผู้ดูแลประจำครอบครัว คอยสอบถามความต้องการและปัญหาจากผู้ป่วย และช่วยเหลือสนับสนุนให้เกิดการตรวจรักษาตามแผนการที่ได้วางไว้ ด้วยนวัตกรรมใหม่ทางการดูแลรักษาเช่นนี้ ผู้ป่วยที่ไม่เคยได้เข้าถึงการรักษาหรือขาดการติดตามเพราะมีภูมิลำเนาห่างไกลจากสถานพยาบาลหรือขาดแคลนทุนทรัพย์จึงได้รับความช่วยเหลือโดยตรงทำให้เข้าถึงการตรวจรักษาที่มีคุณภาพสูงอย่างยั่งยืน

ที่ผ่านมาศูนย์สมเด็จพระเทพรัตนฯ ได้ดำเนินโครงการนำร่องมาแล้วในบางพื้นที่ของประเทศไทย เริ่มแรกในปี พ.ศ. 2561 ศูนย์สมเด็จพระเทพรัตนฯ ได้นำทีมผู้เชี่ยวชาญสหสาขาออกตรวจและวางแผนการรักษาผู้ป่วยในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ณ โรงพยาบาลบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ครั้งนั้นมีผู้ป่วยในจังหวัดบุรีรัมย์และจังหวัดใกล้เคียงที่มาร่วมโครงการทั้งสิ้น 162 ราย ต่อมาในปี พ.ศ. 2562 นอกจากการออกตรวจผู้ป่วยในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงเดือนเมษายน จำนวน 120 รายแล้ว ศูนย์สมเด็จพระเทพรัตนฯ ได้มีการขยายความช่วยเหลือผู้ป่วยในภาคเหนือเพิ่มอีก 1 ภูมิภาค ณ โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ จังหวัดเชียงราย มีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 48 ราย และล่าสุดคลินิกเคลื่อนที่สหสาขาวิชาชีพจังหวัดบุรีรัมย์ที่เริ่มต้นในเดือนเมษายน-พฤษภาคม พ.ศ. 2566 มีผู้ป่วยที่ได้เข้าสู่ขั้นตอน “ค้นหา” แล้วทั้งสิ้น 78 ราย นับเป็นวิธีการใหม่ที่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจสังคมของประเทศ ความยอมรับเห็นได้จากการมีภาคเอกชนจำนวนมากเข้าร่วมสนับสนุนเงินบริจาคอย่างต่อเนื่อง

โครงการคลินิกเคลื่อนที่สหสาขาวิชาชีพทำให้ผู้ป่วยที่มีความผิดปกติบนใบหน้าและกะโหลกศีรษะหลายรายที่อยู่ห่างไกลได้เข้าสู่กระบวนการรักษาที่ทัดเทียมระดับสากล ได้รับการดูแลในด้านต่าง ๆ ทั้งทางกาย ใจ และสังคม คลายความกังวลทั้งด้านระยะทางและทุนทรัพย์ ทำให้สามารถเติมเต็มรอยยิ้มบนใบหน้าของผู้ป่วยได้ ดังคำขวัญของโครงการที่ว่า “จุฬาฯ ใส่ใจ อยู่ไกล เราไปหา”